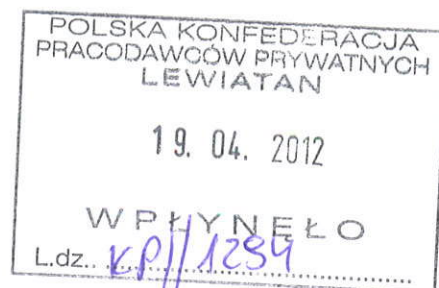

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 13 kwietnia 2012 r.

DPrC-4192-1/12

Pani

Henryka Bochniarz

Prezydent Polskiej Konfederacji

Pracodawców Prywatnych

LEWIATAN

ul. Klonowa 6

00-591 Warszawa

p. K. Ujeda

Szanowne Pani Prezydent

W załączeniu uprzejmie przekazuję do konsultacji społecznych *projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.*

Przedmiotowy *projekt założeń* został opracowany na podstawie *projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego*, który był już poddany konsultacjom społecznym w marcu 2011 r. przy piśmie nr DSP-II-5000-152/09.

Wymóg uprzedniego opracowania i uzgodnienia *projektu założeń projektu ustawy* wynika z wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów oraz Regulaminu pracy Rządu, który stanowi, że przygotowanie projektu ustawy powinno być poprzedzone przyjęciem przez Radę Ministrów założeń tego projektu.

Ze względu na to, że kwestie objęte przedkładanym *projektem założeń* były już przedmiotem konsultacji w związku z uprzednim procedowaniem w/w projektu ustawy, będę wdzięczny za zgłoszenie ewentualnych dodatkowych uwag najpóźniej do dnia 26 kwietnia 2012 r.

Z pozdrowieniami
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Załączniki:

- projekt założeń;
- test regulacyjny.

Grzegorz Walejka
PODSEKRETARZ STANU

Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych
w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

I. Cel projektowanej ustawy:

Celem projektowanej nowelizacji *ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego* jest:

1. Realizacja wyroku TK z dnia 29 kwietnia 2008 r., sygn. akt SK 11/07, stwierdzającego niezgodność z Konstytucją przepisu § 2 *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych*, w części obejmującej słowo „właściwego” (chodzi o wątpliwości dotyczące znaczenia określenia „właściwy sąd”, do którego można wносить opłaty sądowe w sprawach cywilnych w formie bezgotówkowej).

2. Usprawnienie systemu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych poprzez likwidację znaków opłaty sądowej jako jednego ze sposobów uiszczania opłat sądowych w sądach powszechnych oraz umożliwienie rozpoczęcia wdrażania programu elektronicznego sposobu uiszczania opłat sądowych za pośrednictwem Platformy Elektronicznych Płatności.

3. Dokonanie zmian wysokości pobieranych opłat w niektórych kategoriach spraw oraz poszerzenie katalogu zwolnień przedmiotowych od kosztów sądowych.

II. Zakres projektowanej nowelizacji ustawy

Wprowadzenie projektowanej regulacji będzie wymagać zmian w *ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.) oraz w *ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.).

III. Zasadnicze kwestie wymagające uregulowania

1. Proponowane zmiany *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* dotyczące realizacji wyroku TK z dnia 29 kwietnia 2008 r., sygn. akt SK 11/07 doprowadzą do wskazania – w art. 10 ustawy – sądu, w którym uiszcza się opłatę sądową. Przewiduje się, że sądem właściwym w tym zakresie będzie sąd miejscowo i rzeczowo właściwy do rozpoznania sprawy wywołanej pismem podlegającym opłacie, a w przypadku środków zaskarżenia – sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie. Planuje się, że opłata od apelacji i zażalenia będzie mogła być uiszczona również w sądzie drugiej instancji właściwym do rozpoznania tych środków odwoławczych, jednak tylko wówczas, jeżeli do tego sądu wniesiony zostanie środek odwoławczy.
2. Przewiduje się również likwidację znaków opłaty sądowej oraz usprawnienie systemu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych, w tym w formie bezgotówkowej poprzez umożliwienie rozpoczęcia wdrażania programu elektronicznego sposobu uiszczania opłat sądowych za pośrednictwem Platformy Elektronicznych Płatności.

Aktualnie istnieją trzy możliwości uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych: bezgotówkowa na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu, gotówkowa – wpłata następuje bezpośrednio w kasie sądu

oraz znakami opłaty sądowej o odpowiednim nominale. Uiszczanie opłat sądowych w formie znaków opłaty sądowej dotyczy tylko tych opłat, których wysokość nie przekracza kwoty 1500 złotych.

Dotychczasowe pobieranie opłat w postaci znaków opłaty sądowych jest pracochłonne, angażuje nie tylko pracowników sądów obsługujących kasy sądowe, ale także pracowników sekretariatów oraz sędziów, na których spoczywa obowiązek kasowania takich znaków, sprawdzania ich autentyczności, zgodności z deklarowaną sumą wniesionej opłaty i prawidłowości naklejenia na piśmie podlegającym opłacie. Z tą formą pobierania opłat sądowych wiążą się także znaczne koszty obciążające Skarb Państwa z tytułu druku znaków opłaty sądowej i ich dystrybucji.

Planowana zmiana ustawy w zakresie likwidacji znaków opłaty sądowej polega na określeniu w ustawie form (gotówkowej lub bezgotówkowej), w jakich mogą być wnoszone opłaty sądowe, oraz nadania nowego brzmienia art. 9 pkt 1 ustawy poprzez zmianę zakresu upoważnienia dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia określającego nowe sposoby uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych. Powyższe umożliwi wprowadzenie – w drodze aktu wykonawczego – nowej procedury uiszczania opłat sądowych, tj. za pomocą Platformy Elektronicznych Płatności, gdzie wpłata mogłaby być dokonywana za pomocą różnych form płatności (kart płatniczych, wpłat na konto oraz przelewów). Uprawniony pracownik sądu będzie miał możliwość szybkiego wyszukania konkretnej wpłaty po określonych parametrach w Platformie Elektronicznych Płatności, związania jej z odpowiednim rodzajem czynności i odnotowania dokonania wpłaty. Przewiduje się, że Platforma Elektronicznych Płatności powinna w przyszłości stać się głównym kanałem pobierania należnych kosztów sądowych.

Planuje się możliwość dokonywania opłat sądowych w sprawach cywilnych znakami opłaty sądowej do wyczerpania zapasów, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2014 roku.

Proponowana likwidacja znaków opłaty sądowej przyniesie realne oszczędności dla Skarbu Państwa, a także przyczyni się do usprawnienia pracy sądów powszechnych poprzez odciążenie sędziów oraz pracowników sekretariatów od wykonywania czynności związanych z kasowaniem znaków oraz doprowadzi do ujednoczenia zasad pobierania opłat sądowych w różnych rodzajach postępowań sądowych. Jednocześnie jest ona niezbędna z uwagi na potrzebę dostosowania funkcjonujących w sądach form płatności do realizowanej koncepcji elektronicznej biurowości i dalszej elektronizacji postępowań sądowych, które przyczynią do poprawy sprawności postępowań sądowych.

Proponuje się także zmianę delegacji ustawowej zawartej w obowiązującym art. 9 pkt 3 *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* zmierzającą do jednoznacznego określenia w jej treści podmiotów (rodzinne ośrodki diagnostyczno - konsultacyjne, kuratorzy ustanowieni dla strony w danej sprawie, biegli), którym przysługiwać będzie wynagrodzenie i zwrot wydatków w postępowaniu cywilnym.

3. Przewiduje się dokonanie zmian wysokości pobieranych opłat w niektórych kategoriach spraw, a także doprecyzowanie i zmiany w *ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* zmierzające do usunięcia dostrzeżonych w praktyce wad dotychczasowych rozwiązań.

Za celowe należy uznać przełamanie zasady, że w postępowaniu nieprocesowym pobiera się wyłącznie opłaty stałe. Pobieranie tych opłat w sprawach o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości spowodowało *de facto* wyłączenie pewnej grupy tych spraw od rozpoznania przez sądy

powszechne. Dlatego proponuje się zmianę zasady ustalania wysokości opłaty w sprawach o stwierdzenie zasiedzenia, poprzez powrót do rozwiązań sprawdzonych w praktyce, które obowiązywały poprzednio, to jest powiązania wysokości opłaty w tych sprawach z wartością prawa podlegającego zasiedzeniu. Projektuje się pobieranie połowy opłaty stosunkowej od wniosku, a rozwiązanie to powinno dotyczyć nabycia przez zasiedzenia własności nie tylko nieruchomości, ale także ruchomości, jak i użytkowania wieczystego (art. 40 ustawy).

Przewiduje się zmianę wysokości opłaty pobieranej w postępowaniu upominawczym, w którym aktualnie pobierana jest cała opłata stosunkowa (art. 28 ustawy), a w przypadku uprawomocnienia się nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, sąd z urzędu zwraca stronie trzy czwarte uiszczonej opłaty (art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy). Zauważyć należy, że statystycznie w postępowaniu upominawczym nie uprawomocniły się nakazy zapłaty jedynie w około 2% spraw. Tym samym w sprawach, w których nakaz zapłaty uprawomocnił się Skarb Państwa ponosił koszty związane ze zwrotem opłat sądowych, a zatem koszty przekazów pocztowych, korespondencji i wynagrodzeń pracowników związanych z tymi czynnościami. Zakłada się, że odciążenie sądów stanie się wymierne, jeżeli opłata pobierana w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu upominawczym będzie ustalona na poziomie opłaty pobieranej w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nakazowym ($\frac{1}{4}$ części opłaty stosunkowej). Nie będzie wówczas zachodziła konieczność dokonywania zwrotu opłat w sprawach, w których wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym stanie się prawomocny.

Natomiast przewiduje się pobranie trzech czwartych opłaty od powoda w razie prawidłowego wniesienia przez pozwanego sprzeciwu przeciwko nakazowi zapłaty wydanemu w postępowaniu upominawczym.

Planowana zmiana w powyższym zakresie przyniesie także oszczędności budżetowe.

Proponuje się podwyższenie opłaty stałej z kwoty 40,00 złotych do 100,00 złotych pobieranej od zażalenia na postanowienie w przedmiocie oddalenia wniosku o wyłączenie sędziego lub ławnika; skazania na grzywnę strony, świadka, biegłego, tłumacza lub innej osoby oraz odmowy zwolnienia od grzywny; a także przymusowego sprowadzenia lub aresztowania świadka oraz odmowy zwolnienia od przymusowego sprowadzenia (art. 22 ustawy). Zmiana to ma na celu ograniczenie postępowań incydentalnych wszczynanych złożeniem bezzasadnych wniosków pozbawionych podstaw faktycznych.

Zakłada się również uporządkowanie pobierania opłat w sprawach o naruszenie dóbr osobistych. Projektuje się, że od pozwu w sprawach z zakresu ochrony dóbr osobistych opłata wynosić będzie 600,00 złotych.

Wysokość opłaty sądowej w sprawie o ustalenie ojcostwa nie była dotychczas w ogóle wymieniona wprost w ustawie. Nawiązano do tej kategorii spraw jedynie w art. 96 ust. 1 pkt 1 i ust. 4 ustawy w kontekście podmiotowego zwolnienia od kosztów sądowych. Ustawowe zwolnienie obejmuje jedynie stronę powodową, zaś uwzględnienie powództwa oznacza konieczność obciążenia brakującą opłatą stronę pozwaną zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, jako przegrywającą sprawę, a wyjątkowo stronę powodową, w razie oddalenia powództwa. Wobec braku odmiennej regulacji należy przyjąć, że wysokość tej opłaty będzie wynikała z dyspozycji art. 26 ust. 1 pkt 6 ustawy i będzie wynosić 600,00 złotych.

Kierując się zakresem ustawowego zwolnienia, integralnością wyroku rozwodowego i granicami zaskarżenia, projektuje się, iż opłata od apelacji będzie wynosiła 600,00 złotych w razie zaskarżenia orzeczenia o winie i orzeczenia rozstrzygającego o kosztach utrzymania małoletnich dzieci, czy innych roszczeniach, które muszą obligatoryjnie być zamieszczone w wyroku

rozwodowym. Zaskarżenie jedynie poszczególnych rozstrzygnięć dodatkowych, ale bez kwestionowania winy w rozkładzie pożycia powoduje, że opłata będzie stosowna do zakresu zaskarżenia, przy czym zaskarżając jedynie rozstrzygnięcie o alimentach na rzecz małoletniego dziecka, przy dużej wartości przedmiotu zaskarżenia, nie będzie można od zobowiązanego domagać się opłaty wyższej, niż gdyby zaskarżony był cały wyrok w swej integralnej części.

Zauważyć należy, że nie ma żadnych podstaw by inaczej traktować wnioski o zmianę wyroku orzekającego rozwód lub separację w części dotyczącej władzy rodzicielskiej, od wniosku zmierzającego do zmiany postanowienia sądu opiekuńczego regulującego tę samą materię (dotyczącego władzy rodzicielskiej). Wniosek taki rozpatrywany jest w postępowaniu nieprocesowym. Nieuzasadniona w takich warunkach jest różnica w opłacie za sprawę o zmianę rozstrzygnięcia w przedmiocie władzy rodzicielskiej w zależności od tego, czy orzekał o niej uprzednio sąd „rozwodowy” – art. 37 pkt 2 (100,00 zł), czy dotyczy to uprzedniego orzeczenia sądu opiekuńczego – art. 23 pkt 1 (40,00 zł). Tym samym za konieczne planuje się ujednoczenie tej opłaty, poprzez zmianę treści art. 37 pkt 2 ustawy, czego skutkiem będzie pobranie w sprawie o zmianę rozstrzygnięcia dotyczącego władzy rodzicielskiej jednej opłaty stałej – w wysokości 100,00 złotych, bez względu na to jakie rozstrzygnięcie dotyczące władzy rodzicielskiej podlegać będzie zmianie, a więc wyrok rozwodowy lub o separację, bądź postanowienie sądu opiekuńczego dotyczące władzy rodzicielskiej.

W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przewiduje się, że pracownik oraz ubezpieczony będą zwolnieni w całości od kosztów sądowych, ale tylko przed sądem I instancji. Wnosząc apelacje, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o wznowienie postępowania i skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia pracownik

lub ubezpieczony będzie musiał uiścić opłatę stałą w kwocie 30,00 złotych (art. 35 i 36 ustawy).

Planuje się zrezygnowanie z pobierania opłaty od wniosku o udzielenie przybicia, gdyż jego udzielenie następuje z urzędu, a nie na wniosek (art. 72 ust. 4 ustawy).

Kolejna proponowana zmiana dotyczy art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy i będzie dotyczyć podwyższenia opłaty stałej z kwoty 50,00 złotych do 100,00 złotych od złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, która ma na celu przede wszystkim wyeliminowanie różnicy pomiędzy opłatą od wniosku w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku (50,00zł), a opłatą od środków zaskarżenia w takiej sprawie (100,00zł).

Planuje się także podwyższenie opłaty od wniosku z obecnych 6,00 złotych do 10,00 złotych za każdą rozpoczętą stronice dokumentu za wydanie na podstawie akt sprawy m. in. poświadczonego odpisu, wypisu lub wyciągu, czy odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem prawomocności oraz podwyższenie opłaty od wniosku o wydanie kopii dokumentu znajdującego się w aktach sprawy z obecnie pobieranej w wysokości 1,00 złotych do 2,00 złotych (art. 77 ust. 1 oraz art. 78 ustawy). Zmiany te odpowiadają wysokości opłat pobieranych w sprawach sądowno – administracyjnych i mają na celu częściowe zrekompensovanie wzrostu kosztów przesyłek sądowych, w tym wzywających do dokonania stosownych opłat.

Przewiduje się również wprowadzenie opłaty stałej w wysokości 200,00 złotych od wniosku o ustanowienie służebności drogi koniecznej lub służebności przesyłu oraz opłaty w kwocie 40,00 złotych od wniosku za wydanie dalszego tytułu wykonawczego.

Ponadto proponuje się w art. 34 ust. 2 ustawy obniżenie z 5.000.000,00 złotych do 100.000,00 złotych wysokości maksymalnej opłaty pobieranej od skargi na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych dotyczące nałożenia kary

finansowej lub orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego (jak wynika z informacji przedstawionych przez Krajową Izbę Odwoławczą maksymalna wysokość opłaty w kwocie 5.000.000,00 złotych mogła stanowić barierę dla wykonawców, jak i pewnej części zamawiających do wnoszenia skargi stanowiącej środek odwoławczy od orzeczeń wydawanych przez Krajową Izbę Odwoławczą). Z udostępnionych przez Krajową Izbę Odwoławczą danych wynika (Krajowa Izba Odwoławcza nie opublikowała jeszcze rocznej informacji o działalności w 2011 r.), że w 2010 r. wpłynęło 225 skarg na orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej. Można oczekiwać, iż projektowana zmiana w praktyce nie wpłynie istotnie na obniżenie dochodów budżetu państwa. Przypadki w których uiszczana była maksymalna wysokość opłaty stanowiły sytuacje jednostkowe. Obniżenie tej wysokości może spowodować zwiększenie liczby skarg na orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej, a w konsekwencji skutkować dodatkowymi dochodami dla budżetu.

Projektuje się rezygnację z pobierania opłat stałych w postępowaniu uproszczonym i zastąpienie ich opłatą stosunkową przewidzianą w art. 13 ustawy, zarówno jeżeli chodzi o opłatę związaną ze wszczęciem postępowania, jak również opłatę od środka odwoławczego (apelacji).

Planuje się odstąpienie od utożsamiania obowiązku stawiennictwa świadka przed sądem – z delegacją służbową pracownika sfery budżetowej, tym bardziej, że to strony powinny zabezpieczać koszty na wydatki w sprawie cywilnej. Świadcowi powinien przysługiwać zwrot kosztów podróży – z miejsca jego zamieszkania do miejsca wykonania czynności sądowej na wezwanie sądu – w wysokości rzeczywiście poniesionych racjonalnych i celowych kosztów przejazdu własnym samochodem lub innym odpowiednim środkiem transportu, a także zwrot kosztów noclegu. Natomiast zwrot kosztów utrzymania powinien należeć się tylko wówczas,

jeżeli mieszczą się w kosztach noclegu. Wysokość poniesionych wydatków świadek powinien udokumentować.

Proponuje się nie pobierać opłat od pozwu o wydanie nieruchomości, ustalenie prawa własności, uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym oraz o odszkodowanie, o ile roszczenia te są zgłaszane w związku z bezprawnym przejęciem nieruchomości w oparciu o przepisy: dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13, z późn. zm.), dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 15, poz. 82, z późn. zm.) oraz dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279, z późn. zm.).

Proponuje się nie pobierać opłat od zażalenia kwestionującego wysokość opłaty lub zaliczki na wydatki.

Planuje się poszerzenie katalogu podmiotów całkowicie zwolnionych od obowiązku ponoszenia kosztów obejmujących opłaty (też opłatę kancelaryjną) oraz wydatki. Przewiduje się, że nie będą mieli obowiązku uiszczenia kosztów sądowych kurator wyznaczony przez sąd orzekający, sąd opiekuńczy lub sąd rejestrowy, a także prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Pacjenta, Rzecznik Praw Dziecka i Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego.

Zakłada się, że w każdym przypadku uwzględnienia zażalenia z uwagi na jego oczywistą zasadność przez sąd, do którego jest ono skierowane, będzie zachodzić podstawa do niepobierania opłaty. Natomiast w przypadku, gdy opłata została pobrana, a sąd uwzględnił zażalenie, będzie zachodziła podstawa do zwrotu pobranej opłaty. Ma to na celu przeciwdziałanie powiększaniu kosztów sądowych wywołanych oczywistymi błędami sądu i obciążaniu nimi stron.

W zakresie zwrotu przez sąd z urzędu różnicy pomiędzy opłatą pobraną a należną proponuje się, aby czynności tej sąd dokonywał niezwłocznie. Natomiast w przypadku złożenia przez stronę wniosku o zwrot różnicy między opłatą pobraną a opłatą należną sąd będzie rozstrzygał wniosek strony niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni (art. 80 ustawy).

Przedstawione powyżej propozycje zmiany niektórych kategorii opłat sądowych (*in plus* oraz *in minus*) nie będą miały istotnego znaczenia dla budżetu państwa z tego powodu, że z jednej strony zmniejszenie wpływów z opłat sądowych w niektórych kategoriach spraw kompensowane będzie zwiększeniem wpływów z opłat w innych kategoriach. Przedmiotowe modyfikacje nie spowodują obniżenia wpływów dla budżetu państwa z tytułu opłat sądowych. Niemniej jednak przewiduje się, że realne oszczędności przyniesie likwidacja znaków opłaty sądowej oraz zmiana sposobu pobierania opłat od pozwów w postępowaniu upominawczym, gdzie Skarb Państwa nie będzie już musiał ponosić kosztów zwrotu trzech czwartych opłaty uiszczonej od pozwu w sytuacji uprawomocnienia się nakazu zapłaty.

Planowana nowelizacja *ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego* dokona również zmian w ustawie – Kodeks postępowania cywilnego.

Zgodnie z aktualnym brzmieniem przepisu art. 17 pkt 4² k.p.c., do właściwości sądów okręgowych należą sprawy: o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo o ustalenie nieistnienia uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną. Obowiązujący przepis pomija w niezamierzony sposób jedną z kategorii spraw, o której mowa w art. 27 pkt 8b *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, która dotyczy ustalenia istnienia uchwały organu spółdzielni.

Tym samym treść przepisu art. 17 pkt 4² k.p.c. winna zostać uzupełniona także o sprawy dotyczące roszczenia „o ustalenie istnienia” uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną. Trudno byłoby bowiem zaakceptować stanowisko, że spór dotyczący ustalenia „nieistnienia” uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną należał w I instancji do właściwości rzeczowej sądu okręgowego, a już spór dotyczący ustalenia „istnienia” takich uchwał znajdowałby się w I instancji we właściwości rzeczowej sądu rejonowego.

Proponuje się dokonanie zmiany w art. 130³ k.p.c., która wyeliminuje przypadki świadomego występowania przez powoda z nieadekwatnym żądaniem, od którego pobiera się niską opłatę. Obecnie w przypadku dokonania przekształcenia przedmiotowego (rozszerzenia żądania pozwu) wiążącego się ze znaczną opłatą nie jest ona uiszczana z uwagi na brak zastosowania względem powoda odpowiedniego rygoru, a o obowiązku uiszczenia brakującej opłaty sąd orzeka dopiero w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Przepis w dotychczasowym brzmieniu zwalnia powoda od konsekwencji nieopłacenia nowego żądania nawet w sytuacji, gdy pozew rozszerzający nie był doręczony stronie przeciwnej.

Zauważyć należy, że rozbudowany pkt 9 art. 394 § 1 k.p.c. w sposób mało czytelny ujmuje możliwość zakwestionowania wysokości żądanej od strony zaliczki. Ujęcie „wymiar opłaty, zwrot opłaty lub zaliczki” mógłby sugerować, że wysokość zaliczki pozostaje poza kontrolą zażaleniową. Uiszczenie zaliczki jest w świetle art. 130⁴ k.p.c. warunkiem przeprowadzenia czynności, dlatego strona, na której spoczywa obowiązek udowodnienia faktu poprzez czynność związaną z zaliczką może zakwestionować jej wysokość. Może się zdarzyć, że wysokość ta wykracza poza racjonalną potrzebę, zaś skutek nieprzeprowadzenia czynności jest nader dotkliwy w swych konsekwencjach procesowych. Dlatego przewiduje się dodanie obok „wysokości opłaty” również „wysokości zaliczki”.

Planuje się określenie warunków, w których będzie możliwe już na wstępie po wniesieniu sprawy, ustalenie prawidłowej wysokości należnej opłaty. Temu celowi ma służyć przyznanie powodowi uprawnienia do zamieszczenia w pozwie wniosku o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, a także umożliwienie mu wniesienia, bez dodatkowego wezwania, opłaty w należnej wysokości. Z drugiej strony będzie również możliwość rozpoznania przez sąd sprawy w tym trybie nawet bez takiego wniosku powoda, jeżeli istnieją podstawy do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Projektowane rozwiązanie winno usprawnić procedowanie w sprawach, które rozpoznane mogą być bez konieczności wyznaczania rozprawy.

TEST REGULACYJNY

1. Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące

Ministerstwo Sprawiedliwości

2. Nazwa dokumentu, data utworzenia

Projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego - 30.03.2012 r.

3. Jaki problem jest rozwiązywany? (maksymalnie 70 słów)

Dotychczasowa 6-letnia praktyka związana z obowiązywaniem ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pozwala na zmodyfikowanie lub rezygnację z niektórych dotychczasowych rozwiązań. Jedym z nich jest pobieranie opłat w postaci znaków opłaty sądowej, które jest pracochłonne, nadmiernie angażuje pracowników kas sądowych, sekretariatów oraz sędziów, a także połączone jest ze znacznymi kosztami obciążającymi Skarb Państwa (druk i dystrybucja).

4. Źródło:

- exposé Premiera
 decyzja PRM/RM
 strategię rozwoju

- prawo UE
 orzeczenie TK
 upoważnienie ustawowe
 inne (jakie?)

Wyrok z 29.04.2008r., sygn. SK 11/07

5. Jeżeli projekt implementuje prawo UE, czy wprowadzane są dodatkowe rozwiązania poza bezwzględnie wymaganymi przez UE?

Projekt nie implementuje prawa UE

6. Rekomendowane rozwiązanie i oczekiwany efekt (maksymalnie 70 słów)

Projekt ustawy zakłada m. in. zmianę zasady, że w postępowaniu nieprocesowym pobiera się opłaty stałe, zmiany w wysokości pobieranych opłat, możliwość uiszczenia opłaty również w sądzie II instancji, a także likwidację znaków opłaty sądowej jako jednego ze sposobów wnoszenia opłat sądowych w sądach powszechnych oraz przewiduje rozpoczęcie wdrażania programu elektronicznego uiszczania opła sądowych poprzez wprowadzenie Platformy Elektronicznych Płatności.

7. Czy możliwe jest rozwiązanie problemu poprzez działania pozalegislacyjne? Jeśli tak, to jakie? Jeśli nie, to dlaczego?

Projektowane rozwiązania mogą zostać wprowadzone tylko poprzez nowelizację ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego.

8. Skutki dla sektora finansów publicznych (pozytywne in plus; negatywne in minus)

	w mln PLN				
	2013	2014	2015	2016	2017*
	30				

Opis metodologii: korzyści dla budżetu państwa związane z likwiacją znaków opłaty sądowej

9. Koszty i korzyści społeczne

Grupa społeczna	Liczebność grupy	Korzyści (finansowe)	Koszty (finansowe)
Małe i średnie przedsiębiorstwa			
Pozostałe przedsiębiorstwa			
Obywatele			
Inne grupy (np. rolnicy, górnicy, itp.)			
Koszty i korzyści pozafinansowe:			

10. **Inne dane podkreślające wagę projektu (dane ekonomiczne, np. udział sektora w PKB, wpływ na rynek pracy, CPI itp.)**

Projektowana regulacja dotyczy 0,25% PKB.

11. **Czy projekt redukuje obciążenia regulacyjne? W jakim obszarze?**

- TAK NIE
- zmniejszenie liczby dokumentów
- zmniejszenie liczby procedur
- skrócenie czasu
- inne (jakie?)

Kalkulacja/komentarz:

12. **Czy projekt wprowadza dodatkowe obciążenia regulacyjne w stosunku do stanu obecnego?**

- TAK NIE
- zwiększenie liczby dokumentów
- zwiększenie liczby procedur
- wydłużenie czasu
- inne (jakie?) budowa systemu PEP, eksploatacja

Kalkulacja/komentarz:

W pierwszym roku 5 mln PLN,
w drugim 1,2 mln PLN,
a w kolejnych 1 mln PLN.

13. **Jeżeli projekt zwiększa obciążenia regulacyjne proszę wskazać, w jakim obszarze kompetencji ministerstwa zostaną w związku z tym zredukowane obciążenia (zasada "1 za 1")**

Likwidacja znaków opłaty sądowej i wprowadzenie nowego sposobu uiszczania opłat za pomocą Platformy Elektronicznych Płatności może okresowo zwiększyć ilość generowanych przez sądy dokumentów, wykonywanych procedur i czasochłonność czynności dokonywanych zwłaszcza przez pracowników sekretariatów wydziałów merytorycznych. Po zintegrowaniu systemu PEP z działającym w sądach systemem prowadzącym elektroniczne repertoria, zmniejszy się pracochłonność czynności związanych z procesem weryfikacji faktu opłacenia pisma.

14. **Jak problem rozwiązano w innych krajach OECD/UE? (dobre praktyki)**

Brak informacji dotyczących przedmiotowej regulacji w krajach OECD/UE.

15. **Harmonogram (daty opracowania założeń projektu, zakończenia konsultacji i przekazania dokumentu do KSRM). Czy istnieją uwarunkowania decydujące o terminie wdrożenia projektu? Jeśli tak, jakie?**

termin przekazania projektu założeń do uzgodnień wewnątrzresortowych - 9.03.2012 r.

termin zakończenia konsultacji społecznych - 5.04.2012 r.

termin przekazania do uzgodnień międzyresortowych - 12.04.2012 r.

termin przekazania pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów - 23.05.2012r.

termin przekazania pod obrady Rady Ministrów - 11.06.2012r.

16. **Kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu i jakie mierniki zostaną zastosowane? (ocena ex-post)**

Oceny będzie można dokonać w perspektywie 3 - 4 lat od wejścia w życie projektowanych zmian.

17. **Kontakt merytoryczny: imię, nazwisko, departament, telefon, email (podpis)**

Krzysztof Sadowski, Departament Prawa Cywilnego, tel. 22 52-12-491, e-mail: ksadowski@ms.gov.pl

18. **Minister/Sekretarz/Podsekretarz stanu odpowiedzialny za projekt (podpis)**

Grzegorz Walejko - Podsekretarz Stanu

